

بمنظور تجلیل و شناسائی فرهنگ و ادبیات ایران پژواک افتخار دارد از این ماه هر ماهه سلسله مقالاتی تحت عنوان سیر و سفری در گلستان ادب پارسی - از رودکی تا فروغ تقدیم خوانندگان عزیز بنمایند بمناسبت هشتصدمین سال تولد مولوی اولین مقاله از این سلسله مقالات به شرح احوال، اشعار - افکار و اندیشه ها و عرفان مولوی اختصاص داده شده که در این شماره به نظر خوانندگان عزیز می رسد.

سیر و سفری در گلستان ادب پارسی از رودکی تا فروغ

گردآوری و نگارش: مهندس پرویز نظامی، استاد سابق دانشگاه ملی ایران

مولانا جلال الدین محمد بلخی متخلص به «مولوی»

خداوندگار مولانا جلال الدین محمد فرزند سلطان العلماء بهاء الولد که از او در کتاب ها و تذکره ها با نام مولانای روم و «مولوی» و گهگاه ملای روم یاد کرده اند، یکی از یزرگترین و تواناترین گویندگان صوفیه و از عارفان نام آور و ستاره درخشنده و آفتاب فروزنده آسمان ادب فارسی، شاعر حساس صاحب اندیشه و از متفکران پلانمازاع تمام دوران هاست. خاندان او از خاندان های دانش و ادب و خطابه بوده است. پدر بزرگش جلال الدین حسین بن احمد خطیبی از بزرگان روزگار خود و استاد رضی الدین نیشابوری عالم و نویسنده و شاعر معروف قرن ششم و بزرگان دیگری از خراسان است. مادر بزرگ مولوی «ملکه جهان» از شاهزادگان خوارزمشاهی بود.

جلال الدین در سال ۶۰۴ هجری قمری برابر سال ۱۲۰۷ میلادی در شهر بلخ متولد شد. اولین معلم و مرشد وی پدرش بهاء الولد بود از علما و خطبای بزرگ که در شهر بلخ به کار تدریس علوم فقهی اشتغال داشت و مورد احترام و ستایش مردم بسیاری بود و با عنوان سلطان العلماء از پیشوایان فرقه صوفیه بشمار می آمد. در سال ۶۱۶ هجری قمری کاروانی که از شهر بلخ بسمت حجاز و آسیای صغیر بحرکت در آمده بود جلال الدین محمد جوان ۱۲ ساله، شهسواری را که می رفت تا آفتاب درخشان عالم عرفان و فرهنگ ایران زمین گردد از بلخ به بغداد و سپس به حجاز و سرانجام به لارنده آورد. در مسیر راه طی اقامت کوتاهی در شهر نیشابور جلال الدین ۱۲ ساله به خدمت شیخ فرید الدین عطار نیشابوری رسید. عطار کتاب اسرار نامه را بوی هدیه کرد و به پدرش بهاء الولد گفت: «این فرزند را گرامی دار، زود باشد که از نفس گرم آتش در سوختگان عالم زند» لارنده وقونیه در آن زمان از متصرفات سابق امپراطوری روم شرقی و پایتخت سلاجقه روم بود و هنوز عمیقاً متأثر و ملهم از فرهنگ و تمدن روم. بدین لحاظ بنظر می آمد که از تاخت و تاز مغولان که از دشت های تا مغولستان بطرف جنوب و غرب و شرق یورش برده بودند در امان بماند. جلال الدین، خورشید که از شرق طلوع کرده بود در غرب سکنی گزید و در سالهایی نه چندان دور با تابش درخشان نور عرفان و نفوذ معنوی خود سرزمین سابق روم شرقی را که بیژانس میخواندند چنان محو در عظمت مقام و مرتبت الوهیت خود کرد که ساکنان آن دیار مفتخر بودند از اینکه مولوی این شهسوار بینظیر تاریخ فرهنگ و ادب ایران را به خود منتسب سازند و به گونه ای بی انصافانه این مرد بزرگ ایرانی را «رومی» لقب دهند. در طول هشتصد سال پس از گذشت این رخداد هنوز مردم جهان مولوی را با نام «رومی» می شناسند و کسی هم تاکنون زبان اعتراض نگشوده که بگوید: بزرگ مرد ایران زمین که در خاک ایران تولد یافته، به زبان فارسی سی و شش

مسند سیادت و صیانت و تدریس را بر گزید. طولی نکشید که میدد دانش و نبوغ ذاتی اش مورد احترام و ستایش همگان از خاص و عام قرار گرفت. بزرگانی چون صدرالدین قونوی عارف بزرگ، فخرالدین عراقی عارف و شاعر برجسته، شیخ سعید فرغانی و گه گاه نجم الدین دایه و بسیاری دیگر با او هم صحبت و معاشر بودند. مولوی در عین حال در طول اقامت و زندگی خود در آسیای صغیر با گروهی از پادشاهان و امرا و عالمان و شاعران معاصر و با پاره ای از ایشان معاشر بوده است، مانند غیاث الدین کیخسرو ثانی که بر اثر شکست او از بایجو سردار مغول، دوران نفوذ و سلطه مغول در آسیای صغیر آغاز شد و بزرگترین فاجعه تاریخ ایران که از چند سال قبل آغاز شده بود در همین زمان در حال تکمیل شدن بود. از میان وزراء و امرای مهم و متنفذ معین الدین پروانه که بدست مغولان خود و خانواده اش بوضع بسیار فجیعی کشته شدند همه نسبت به مولوی با حرمت بسیار رفتار میکردند و اکثراً در محافل صحبت و گفت و شنود او حضور می یافتند. وفات مولانا جلال الدین در پنجم جمادی الاخر سال ۶۷۲ هجری قمری به سن ۶۹ سالگی اتفاق افتاد و در قونیه بصورت واقعه ای سخت تلقی شد. بروایت افلاکی و هم به تصریح فرزند مولوی سلطان ولد تا چهل روز مردم بیاد آن بزرگ سوگواری کردند. شاعران در تعزیت او اشعار سرودند و شیخ صدرالدین قونوی عارف بزرگ قرن هفتم بوصیت مولوی بر جنازه او نماز گذارد. بنابر روایت افلاکی وقتی مولوی بیمار شد و روزهای آخر زندگی را میگذراند پسرش سلطان ولد «از تاثیر نعره ها میزد و جامه ها پاره میکرد» در شب آخر مولانا به او گفت: «من خوشم برو سری بنه و قدری بیاسا» مولوی سپس این ابیات را سرود و همان شب به جاودانیت پیوست:

روزها فکر من اینست و همه شب سخنم
که چرا غافل از احوال دل خویشتم
از کجا آمده ام، آمدنم بهر چه بود
بکجا میروم؟ آخر نمائی وطنم
مانده ام سخت عجب کز چه سبب ساخت مرا
یا چه بودست مراد وی از این ساختنم
جان که از عالم علویست یقین میدانم
رخت خود باز برانم که همانجا فکنم
مرغ باغ ملکوت، نیم از عالم خاک
دو سه روزی، قفسی ساخته اند از بدنم
ای خوش آنروز که پرواز کنم از بر دوست
بامید سرکوبش پرو بالی بزنم
می وصلم بچشان، تا در زندان ابد
از سر عریده، مستانه بهم در شکنم
من بخود نامدم اینجا که بخود باز روم
آنکه آورد مرا باز برد تا وطنم
تو میندار که من شعر بخود میگویم
تا که هشیارم و بیدار یکی دم نزنم

مولوی پس از اقامت در لارنده چند سال در محضر پدرش به فراگیری اصول علوم فقه - شریعت - ادبیات - منطق - فلسفه و حکمت پرداخت و در سن ۲۵ سالگی پس از فوت پدر بر مسند وعظ و فتوی و تدریس نشست. یکسال پس از این رویداد سید برهان الدین محقق ترمذی از مشایخ بزرگ صوفیه که از دوستان سابق خانوادگی او بود به لارنکا آمد. مولوی در خدمت وی وارد سیر و سلوک عرفانی و طریقه تصوف گردید. از شریعت فراتر رفت و پا به وادی طریقت نهاد. در این احوال چند سالی را نیز به سفر و سیر و سیاحت و سلوک در اقصی نقاط آسیای صغیر منجمله سوریه پرداخت و پس از آن به قونیه بازگشت و مجدداً

معرفی نویسنده

مهندس پرویز نظامی فارغ التحصیل دانشگاه منچستر انگلستان در رشته مهندسی راه و ساختمان، استاد سابق دانشگاه ملی ایران و مدرسه عالی ترجمه در تهران هستند. مهندس نظامی بیش از ۳۰ سال با سمت مدیر پروژه مسئولیت اجرای پروژه های مختلف مهندسی را در ایران - کانادا و آمریکا عهده دار بوده اند. از سال ۱۹۸۶ تا ۱۹۷۹ سمت مدیریت عامل بنیاد پهلوی نیویورک را در آمریکا بعهده داشتند و مسئول مستقیم اجرای پروژه ساختمان یک آسمانخراش ۳۶ طبقه در خیابان پنجم شهر نیویورک بودند. مهندس نظامی از ۵ سال قبل تاکنون با تأسیس انجمن شعر و ادب نظامی و برقراری شب های شعر هر ماهه در لانگ آیلند و ایراد سخنرانی در محافل و مجالس مختلف زندگی خود را وقف ترویج و معرفی و شناساندن فرهنگ ایران و بزرگان فرهنگ ایران کرده اند.

عطار شباهت دارد و از آن دو استاد الهام گرفته است و هم بسرودن مثنوی در شرح حقایق عرفانی توجه کرده و هم بساختن انواع دیگر شعر.

آثار مولوی

۱- مهمترین اثر منظوم مولوی مثنوی است در شش دفتر که در حدود ۲۶۰۰۰ بیت دارد. در این منظومه طولانی که آنرا بحق باید یکی از بهترین آثار اندیشه بشری دانست، مولوی مسائل عرفانی و دینی و اخلاقی را مطرح کرده و هنگام توضیح به ایراد آیات و احادیث و امثال مبادرت جسته است. در این منظومه همه میانی و مسائل اساسی تصوف و عرفان از طلب و عشق گرفته تا مراحل کمال عارف با توجه به تطبیق و تلفیق آنها با تعلیمات شرع و آیات قرآنی، داستان ها و اندیشه های ارائه شده در تورات و انجیل و دیگر داستان های رایج در زمان مورد تحقیق قرار گرفته و همراه هر تحقیق عرفانی حکایات و تمثیلاتی برای روشن کردن ذهن خوانندگان ذکر شده و بهمین سبب مثنوی جنبه تعلیماتی خاصی در میان صوفیان یافت و چون یکی از شاهکارهای بزرگ شعر فارسی است طبعاً در تمام هفت قرن اخیر مورد مطالعه اهل ادب و غالب ایرانیان باسواد قرار گرفت و از این راه اثر خاصی در روح و اندیشه ایرانیان برجای گذاشت. از جمله ترجمه های مهم مثنوی ترجمه ای است از نیکسن به زبان انگلیسی که بین سالهای ۱۹۲۵ تا ۱۹۴۰ میلادی به طبع رسید. علاوه بر این تولوک Tolouk منتخباتی از مثنوی به آلمانی ترتیب داد و ویفیلد Winfield ترجمه خلاصه ای از تمام مثنوی را با مقدمه ای در تصوف به سال ۱۸۸۷ میلادی در لندن منتشر نمود. در زمان حاضر مثنوی به اکثر زبان های زنده جهان ترجمه شده است.

۲- دومین اثر بزرگ مولوی «دیوان کبیر» مشهور به دیوان غزلیات شمس تبریزی است زیرا مولوی بجای نام یا تخلص خود در پایان غزلها نام مرادش شمس تبریزی را آورده است. نخستین چاپ این دیوان که در هندوستان انتشار یافته بود شامل پنجاه هزار بیت است ولی همه این ابیات حقا از مولوی نیست بلکه بعضی از آنها از شاعرانی دیگر و خاصه دویست غزل از دو شاعر دیگر با نام های شمس مشرفی و شمس مغربی است. چاپ دیوان مستند شمس تبریزی که با مقابله و تصحیح مرحوم استاد بدیع الزمان فروزانفر با استناد بر موقرترین نسخ دیوان کبیر تهیه و تنظیم گردیده غیر از رباعیات به ۳۶۰۰۰ بیت بالغ میگردد. به مولوی غزلها و اشعاری در عهد صفویه نسبت داده اند که دلالت بر تشیع او می کند و حال آنکه مولوی سنی و فقیه حنفی بوده و پیداست که این اشعار از اختراعات و انتسابهای جعلی امیز دنباله مطلب در صفحه ۳۷

California Homes & Kitchen Design Center

کلیه نیازهای ساختمانی شما زیر یک سقف با استفاده از بهترین و مرغوب ترین کالا و سرویس منحصر به فرد

از نمایشگاه مجهز و کامل ۱۲,۰۰۰ فوت ما دیدن کنید!

All your needs under one roof.
Whether remodeling or building a new home, California Homes & Kitchen Design is the solution for every unique situation.

We design & manufacture.
Everything is built onsite. From cabinets to countertops, turnaround is fast & delightful.

We use the highest quality materials.
From elegant woods in our cabinets to granites, marbles and any exotic stones from our full-service fabricator shop. We will exceed your expectations.

- ❖ Granite & Marble
- ❖ Vanities
- ❖ Closet Organizers
- ❖ Windows & Doors
- ❖ Brand name Bathroom Fixture
- ❖ Hardwood Flooring
- ❖ Decorative Mouldings

- ❖ شومینه
- ❖ سنگ فرش زمین
- ❖ نقش های سنگی، مدالین
- ❖ ستون های تزئینی
- ❖ صندوق های پست

- ❖ Fireplaces
- ❖ Fireplace Mantels
- ❖ Paving Stones
- ❖ Staircases & Railing
- ❖ Mail Boxes
- ❖ Floor Inserts
- ❖ Decorative Columns

- ❖ گرانیت و سنگ مرمر
- ❖ کمدهای توالت
- ❖ قفسه بندی کمد
- ❖ درب و پنجره
- ❖ کفپوش چوبی

Unlike Others, we design and manufacture every cabinet in our shop using the finest quality wood products to ensue your cabinet are elegant and unique.

❖ Innovative Designs with Computer Rendition

❖ Professional Installation

VISIT OUR SHOWROOM TODAY

(408)392-8200

1775 Junction Avenue, San Jose, CA 95112

www.calhomesandkitchen.com * Lic.#886231

